

Universitätsbibliothek Paderborn

**Homiliae Adm. Illvstris Ac R.dissimi Domini D. Fr.
Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ
Episcopi Barbastrensis & Albarrazini Ord. FF.
Prædicatorum**

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, Anno M.DC.XLIX.

§.3. Gentiles multos coluerunt Deus, vt necessitatibus suis haberent
remedium. Deus autem se nobis tradit in SS. Sacramento neceßitatibus
nostrum remedium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53084](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53084)

habere viciniam sibi, eumque ego mihi, se mihi praebet sub figura cibi vt ita a me sumptus in illo maneat.

Quia thesaurus est verus qui animam ditare potest & ipsa certissime ibi est, vbi est thesaurus suus; & ita illum comedens manet in illo, & ipse in eo: quia cibus est & panis caelestis qui illum sustentat: nullus autem dubitat quin cibus maneat in subiecto illum comedentis, eo modo Deum habeo mecum, & Deus me secum: & cum habenti me Deum, nihil mihi desit, totiusque sim quietus & societate eius satiat: quandoquidem iam illum habeam in Altaribus a teo mihi vicinum, quando illi conspicio, nouo eor metum gaudiorubilat, exultatque supra modum cum in illis locum inueniam iuicis meae, protectionem contra inimicos meos, summumque bonum quod fortissimè portas occludat ne illa via malum me possit illum inuadere, quod mihi doceat quocirca dum me considero solummodo tanto bono fruente, omnis mihi cura euanescent, & ab omni requiesco defatigatio: quia dum in illo maneo & ille in me, iam equalis patet correspondentia inter animam quae Deum recipit & Deum illi se communicante: *in me manet & ego in illo*. Correspondent sibi Deus & anima: nam sicut Deum quia bonum est infinitum videtur non quiescere, nisi in subiecto capaci recipere bonum infinitum, & ita requiescere tantum in anima digne illum recipiente: ita similiter anima quia capacitate viger infinita, requiescere non potest nisi Deum habeat a quo perfecte satiatur & impleatur. Et cum opes terraeque bona limitata sint terminumque habeant finitum, quantumuis multis abundet Dauid, non tamen illum satiant, nec eos eius seclant, nec attendit ad aurum, argentum lapidesque pretiosos, quos in altaribus conspiciunt, sed ab bonum infinitum utpote Deum, qui ad quietem & tranquillitatem animae intrare vult eam sub speciebus cibi & potus, atque eo modo in Altaribus illi representatur: & sicut ad quietem suam postulat vt anima in ipsum ingrediatur: ita similiter Deus ad suam, intrare vult in animam: quia sicut solus Deus num potest implere desiderium, ita Deus tuus tantum quiescit quando in te residebit.

Hanc doctrinam D. Aug. produxit, vt verba illa Spiritus S. declararet; cum enim retulisset qualiter Deus in principio mundi caelos condiderat stellis suis & luminibus: rutilos, terram plantis & animalibus fecundam, aquas piscibus

fertiles, aera auiibus, tandem hominem creauit, ad imaginem & similitudinem suam, illique animam velut de visceribus suis eductam indidit: *Inspirauit in faciem eius spiraculum vitae*: homine his peractis progreditur & ait: *Igitur perfecti conuiescunt cali & terra, & omni ornatu eorum, completusque Deus die septimo opus suum quod fecerat, requieuit ab vniuerso opere quod parauerat: requieuit Deus*. Sed qualiter locum habuit in Deo quiesce vt dicatur: *Requieuit Deus*? Nunquid laborauit Deus haec omnia creando, vel forte defatigatus est ingentem hanc condendo disponendoque mundi machinam? Quia non quis dicitur defatigari nisi ex alioius operis molitione. Vt certum habeo in Deum cadere non posse lassitudinem, & omnium creationem ei maiorem non dedisse molestiam, quam verbi viuis prelationem vt fierent: *Ipsè dixit & facta sunt, ipse mandauit & creata sunt*. Totam hanc SS. Theologia huius verbis comprehendit D. Thom: *Requieuit Deus, nihil enim postmodum factu est totaliter nouu* potto nobis aliquid amplius indicat D. Aug. iudicium circa S. Scriptura phrasim, quod etiam refert D. Greg. illud quod Deus in nobis facit dicitur Deus ipse facere: quia forma loquendi vsus est Apostolus. *Postulat pro nobis ut epistularum nos facit*. Dicimus torrentem tiderede exhiatere non quia subiecta sunt riuus capacia, sed quia riuus illum mouent & iucunditatem: vnde significat quod Deus homine iam creato requieuit: quia illum sibi proposuit in quietem in quo ipse requiesceret. Quando vero Dauid illum intuetur iam Sacramentatum in Altaribus, de eis dicit quod ibi laeum habeat suae quietis, eo quod in illis Deum habeat ita sibi vicinum, vt Deus in illo requiescat: quia Deus in SS. Sacramento causa nobis est quietis omnis & laementi.

§. 3. Gentiles multos coluerunt Deos vt necessitatibus suis haberent remedium: Deus autem se nobis tradidit in SS. Sacramento necessitatibus nostris remedium.

D. Aug. argumentum nobis proposuit vt longum ita admisabile & summa doctrina plenum quod profequitur l. 4. de ciuit. Ciu. Dei. C. 4. vsque ad 34. & vltimum proponit hic vir Sanctus cur gentiles tot exerent sibi Deos: etenim vt constat ex Marco Varrone delectas numero superabant. Ortum hoc habuit multos ex coluerint Deos.

X. Qualiter Deus in homine conuiescunt cali & terra, & omni ornatu eorum, completusque Deus die septimo opus suum quod fecerat, requieuit ab vniuerso opere quod parauerat: requieuit Deus. Sed qualiter locum habuit in Deo quiesce vt dicatur: Requieuit Deus? Nunquid laborauit Deus haec omnia creando, vel forte defatigatus est ingentem hanc condendo disponendoque mundi machinam? Quia non quis dicitur defatigari nisi ex alioius operis molitione. Vt certum habeo in Deum cadere non posse lassitudinem, & omnium creationem ei maiorem non dedisse molestiam, quam verbi viuis prelationem vt fierent: Ipsè dixit & facta sunt, ipse mandauit & creata sunt. Totam hanc SS. Theologia huius verbis comprehendit D. Thom: Requieuit Deus, nihil enim postmodum factu est totaliter nouu potto nobis aliquid amplius indicat D. Aug. iudicium circa S. Scriptura phrasim, quod etiam refert D. Greg. illud quod Deus in nobis facit dicitur Deus ipse facere: quia forma loquendi vsus est Apostolus. Postulat pro nobis ut epistularum nos facit. Dicimus torrentem tiderede exhiatere non quia subiecta sunt riuus capacia, sed quia riuus illum mouent & iucunditatem: vnde significat quod Deus homine iam creato requieuit: quia illum sibi proposuit in quietem in quo ipse requiesceret. Quando vero Dauid illum intuetur iam Sacramentatum in Altaribus, de eis dicit quod ibi laeum habeat suae quietis, eo quod in illis Deum habeat ita sibi vicinum, vt Deus in illo requiescat: quia Deus in SS. Sacramento causa nobis est quietis omnis & laementi.

1. p. 973. ar. 1. ad 3. Li. 8. Ep. 41. ad Eulog. Rom. 3.

Lib. 4. de ciuit. Ciu. Dei. C. 4. vsque ad 34. & vltimum proponit hic vir Sanctus cur gentiles tot exerent sibi Deos: etenim vt constat ex Marco Varrone delectas numero superabant. Ortum hoc habuit multos ex coluerint Deos.

IX. hie illi emae p. 100.

lib. 11. de ciuit. Ciu. Dei. C. 4. vsque ad 34. & vltimum proponit hic vir Sanctus cur gentiles tot exerent sibi Deos: etenim vt constat ex Marco Varrone delectas numero superabant. Ortum hoc habuit multos ex coluerint Deos.

Prima ratio.

Ad. 17.

II.]

Nihil esse potest & consecrari sine Deo. Secunda ratio.

III.]

Varia Deorum Deorum que nomina.

ex duobus principijs, vno falso & altero vero: verum erat quod intelligeret sine Deo nullam creaturam posse subsistere, nec vitam nec motum nec habere actiuenem. Et vt veram habuerit hanc D. Pauli sententiam quam illis proposuit ex dicto Philosophi: *In ipso viuimus, mouemur, & sumus. Ipse est qui dat vitam, inspirationem & omnia.* Cognitione quam necessarius illis esset Deus, quo se possent conseruare: timentes autem ne illis Deus deesset si in quolibet loco suum non haberent diuersum, idcirco multos in alijs retulerunt Deorum. Hinc aliud processit principium idque falsum quo credebant, quod Deus vires suas haberet limitatas, & sicut in mundo homines non possunt ita esse perfecti vt aliquis eorum queat esse vbique, tale de Deo ferebant iudicium, quod esse nequiret in omnibus locis: hinc cuique loco suum addiderunt Deum. Imaginabantur Deum exercitijs in arena decertantibus presentem, non posse in vrbibus loco pacis regimini moderari habenas. Quis mate perentrat impossibile est eum terram inambulare, vnde terra assignandus erat Deus, qui in montis vertice extollitur, in vallis humilitate non adoratur, quocirca alius hic statuendus Deus: credebant etenim quod simul in alto montis fastigio atque in valle esse non posset.

Quam ob causam in singulis domibus singulisque locis suum crexerunt Deum, cuius virtute domus illa vel locus in esse consisteret & conseruaretur: & ita tot multiplicarunt Deos Deaque quot erant negotia sibi peragenda, & loca in quibus morarentur, ne quis forte Deo suo priuaretur: nec non nomina eis impulerunt eorum regimini conformia: inde nomen inuiderunt Deo Ruffine pro campis & aruis, Collina pro collibus, Vallina pro vallibus, Ceteris pro frumento iam seminato, Segestia vt messi eorum prouideret, Tutelina messi conseruatrici, qui calamos nodis solidaret, Nodotus erat qui grana spicis inuolueret vbi condensantur, Volutina: quae strobis praeferret producentis & conseruandis dicebatur. Flora, Lactanus tritico praeerat adhuc tenero, Maturus illud ad maturitatem promouebat: & hoc modo refert D. Aug. solis aruis plures ab eis Deos fuisse praefectos. Ad maris autem regimen vbi auxilium requiritur Diuum mille creaturunt Deos quos ipse enumerat C. 10. vsque 21. Rebus autem humanis exercitum pene conseruebant Deorum innumerabilem, totinquam quot erat actus humani nostraeque necessitates: vnum elegerunt profecturo, alteru

litigaturo, alium vxorem susceperunt. Puerorum conseruabant a primo conceptionis instanti, & pro primis eius iudicijs quae faciebat quoad naturam in corpulento recentet organo. Primo Deum praeficiebant lucinam quae puerum in illuminatione & nauitate adiuuaret, & nuntium quae puero virtutem praeberet matris vbera regendi: Cuminam quae cumis lactem seruaret. Quae omnia teste eodem Aug. ex illo manant principio quo cognoscebant sine Deo quidquam esse posse bonum aut conseruare, debere perire & consumi.

Hinc ortum arbitror quod dixit Iulius Deo a gentilibus clauis fuisse fortissimis firmata in parietibus, fortique ferro conseruata ne quis eas illis eriperet: *Conseruauit faber aruis peruenit in mallo eum, quem custodit tunc temporis, hanc glorio bonum est, & conseruauit eum clauis ut non moueretur.* Omne nostrum bonum in eo consistit quod Deos nostros nobis sumos habemus, vnde ne ipsi discedant de quo illos adpiciat, ex pedis illos glutino, harpaginibus glutinque conseruare ne discedant, auolgant nobis que tollant. Quod si ab illis percontarentur qui Deos suos hoc modo captiuos seruebant, quid hoc modo Deos conseruati praetenderent? Nullum aliud responsum audiret, quam vt Deos de hoc suos secure tuncque sibi conseruarent. Et quare inuenerunt sic ex mente D. Aug. scilicet in opere Deos adorare peruersos adeo & sceleratos cum pars eorum principalior & eminentior eligeretur ex illis qui praeter ceteros enormioribus magisque horrendis infaustus erant criminibus, & illi conseruarent diuinitatis dignitate sublimiores, quorum iniquitates inuercundia ceteris superabant: *Sed isti, sed plane scilicet non licite criminum non dignitate virtutum.* Nihilominus hoc concedamus quod illos habuerunt vt Deos, sciebant tamen hoc illis maxime referre, si secum illos custodirent: iusticabant enim quod absque illis nequidem possent respirare, verum si secum illos conseruarent, nullum illos posset malum opprimere.

Idcirco quisque Deos domi suae studebat conseruare, idque laribus maxime abscondit, Deos in vt eos tanto securus conseruarent: idcirco Deos domi vocant: *Penates*: id est quod eos recludebant: *Penates in penetralibus* & recessibus domus tutioribus, nequidem Ita loquitur de Iulio Propheta Baruch quae Baruch conseruauit in domibus suis statuere: *Conseruauit in domibus suis statuere*. Studebat autem vniquisque maxime in penetralibus

bus conferuare, quo domus suæ per hoc confu-
leret ut luminati. Quinimo Laban ablati per
filiam suam Rachel idolis quæ in iutimis do-
mus suæ colebat, quando facturus orationem
illa minime reperit, eripaque nouit furis agi-
tatur ut phœneticus: arbis abatur enim familiam
suam dijs suis delibutam euidenti iacturæ subij-
cere periculo: ut autem damnum omne repara-
ret, hoc vincum egit ut iacob fugientem inse-
queretur illos recuperaturus.

Michas ille cuiusque domestici Deos suos in
penetralibus domus suæ magis absconditis ado-
rabat, dum in illam irruerunt milites de exer-
citu Dan & læt ad eorum custodiam aleret
adolefcentem leuitam, milites iam in vtpote
magis solliciti quo domum eius diriperent, illam
percurrerunt idola inuenerunt aurea & argen-
tea, atque ex iutero quod ex furto eorum sibi
promittebant secum illa detulerunt: ut autem
Michas familiares idola minime repererit, exa-
nimis illos insecuti sunt, vociferans es, euilantes,
caelumque inclementes: *Viri qui habitabam in e-
dijs Michas, clamantes secus sunt. Et post ter-
gum clamare ceperunt: perterriti sunt metumque
inuenissent illis hos clamores audientibus qui-
bus incessanter insequerantur eodem passu con-
clamantes quo milites iter suum conficiebant.*
Ut autem illos celeri adeo gressu properantes
adueniunt, ad Micham milites reuertuntur fu-
res idolorum, aiuntque illi: Quid reru tibi deest,
quod te oppressit infortunium? An aliqua in do-
mo tua te verat calamitas irremediabilis? Num
facilitatem tuarum passus es iacturam? An for-
te parietes domusque tua corruerunt, segumque rui-
na sua filios sepeliuit & familiares? *Quæ te
excitat iactura ut vocibus sic nobis exclames an-
solitis? Hæc ne miserum, respondet, quid à me
percontamini? Domum meam dijs priuatis cū
illos mihi deperdati estis, hinc causa luctus
hinc in celum voces extollo: Deos meos quos mi-
hi socii iussu, Et scitis quid sibi est? Quid hoc
admiramini mihi inam non finiri cum Deos
meos non habeam vitæ inæ obseruaciones quos
in penetralibus domus meæ asseruabam. An gra-
uitus illam poterat virgere, damnum, iactura &
euerfio quam dum illa dijs suis spoliatur? Et si
tantum mihi aduenit infortunium, ne queratis
moestitiæ causam? Et cum tanquam stult. sceret
ille dijs suis confidens quos ipse manibus suis
consecerat iudicia quales esse potuerunt: ihilo-
minis talis erat necessitas quam illi iudicabant
secum habendi Deum, ut sibi perfluaderent, li-*

cet tales solummodo domi suæ haberent, rerum
omnium certo gauderent remedio: unde cum
hæc ita esse cognoscere tanto eorum iactu-
ram dolore prolequebantur.

*Et tu serus meus iacob quem elegi, semen abra-
ham amici mei. Israel interpretatur videns Deum: 12. 50*
unde significat: tu Christiane qui per lumen fi-
dei cognitionem assequeris totaque conspicis inde col-
lectitudine qualis Deus tuus verus sit nempe ille quæ
Christus, cognosce quam necessarium tibi sit necessa-
illum habere tecum necessitatibus tuis reme-
dium. Si Gentiles et certum arbitrati sunt om-
nem suam ruinam & iacturam ex illo manare
quod secum Deos suos falsos non haberent,
quos si haberent omne sibi certo sperabant bon-
num quo indigebant, quodque optare possent
pollicebantur. Quanto maiori certitudine hoc
sperare debet Christianus si secum habeat Chri-
stum, verum Deum, de quo velut de diuina sca-
turgine omnia vera bona proueniunt. *Deus &
quos bona cuncta procedunt. Quatenus ex hac cog-
nitione pateat necessitas qua illum semper secum
habere conueniat. Erant dii illi inanes, si nam-*

que ynam illis adscribebant potentiam, negabat
alteram; & eorum neminem adeo perfecti
debeant, ut tota plenitudine gauderet diuina. Deus au-
tem etenim si illam constituerent, opus non erat tem-
por multiplicare Deos, tot rebus diuersis ac ne-
cessitatibus praefectos: cum ille qui perfectus
posset omnibus succurrere, alterius non indige-
ret societate. Christus Dominus noster illa per-
fecte possidet totaque eius plenitudine gaudet
sic vanum sit extra illam diuinitatem: hæc e-
nim ea est quam aliz diuinae personæ SS. Tri-
nitatis indiuisibiliter complectuntur: *Videte
quod ego sum solus & non sit alius Deus praeter
me.*

Et tu Christiane illum ve talem confiteris &
agnoscis cum hoc fides te doceat: quanta igitur
maiori ratione tibi adueniendum est ne ipse te
deserat & quanto diligentiori studio quam in-
fideles ad laborandum ut illum in anima tra-
conferues: eum probe noneris quanto verior sit
bonorum ille cunulus quem ex eius praesentia
sis assecutus & malorum infortunium quod ex
eius absentia te sit contriturum, donec te totum
euerat: *Et in Israel: non audeat infidelis vel ad
passum vnum progredi nisi comite Deo suo, tu
vero Christiane nonne iudicabis maiorem tibi
incumbere necessitatem tecum semper ad tui
conseruationem Christum habendi: Quod si ita
esse sentias, qua ratione sic visis ac si hoc mini-*

IX. Exhortatio ad meliorem vite frugem.

me cognosceres? Quomodo mundana te rapit voluptas, Martialia conuiuia, contumelie vindicta, in pudicitie delectatio, denariorum luctum, vt propter quamlibet rem, pauca dico, propter leuam recreationem Deum delectas & nihili facias si illum ex tua propellas societate. Talis autem est Dei misericordia, vt quotiescumque volueris, illum inuenias, & vt semper dum illo indigeris non necesse tibi sit multo illum ad te labore adducere, manere tecum vult in SS. Sacramento: vt dum te digne ad eius preparas receptionem, illum habes ita tibi vicinum vt tu in ipso maneat, & ipse in anima tua: vt sic illum complexus ita tibi vnium, tanto certius tibi constet calamitatibus tuis remedium & iam dum cognosces quam necessarius vite tue & conseruationi Deus sit, vt haec tibi non deficiat dum illam intendis, se tibi in perpetuum liberaliter exhibet, & quod quotiescumque illum volueris, & vt si inimici tui potentissimi vires tuas conatu fuerint euertere vt te superent, tibi Dei vires non deficient, quibus contra eos praeualeas ipsique superent, se Deus totum tibi tradiditque illo modo vt illi te vniue valeas, & ipse tibi vniat: quatenus dum te gloriaris sic illi vicium, de eius non dubites protectione, & remedio tuis afflictionibus opportuno, atque maxime in signum bonorum tuorum secunda gaudeas possessione.

h. 4. Vt perfecte in Deo maneremus nobiscum manere voluit in SS. Sacramento.

I. Deus summo petere nostrum de siderat bonum.

M Vltro studiosius Deus nostrum intendit commodum quam nos ipsi & sicut claris cognoscit quam nos medium quo nasciscamur illud quod nobis maximi refert, ita semper conatur nobis illud, & proponere & persuadere. Maximum animae nostrae bonum consistit in eo quod creaturas celeriter transeamus & in illo sistamus qui est vltimus noster finis, & quemadmodum possessio vltimi nostri finis cumulus est nostrorum omnium bonorum, vt in illis finis securi, cum ipse tantum sit vltimus noster finis, semper adlaboravit vt illi tantum vniemur, cum maximum creaturae bonum in vniene cum vltimo suo fine consistat: & ea fuit ratio ob quam semper esse voluit solus Deus, sic vt nunquam permisurus sit alium cum illo nostrae vniui voluntati. Hoc principale

nobis preceptum imposuit: Diligi Dominum Deum tuum cuius cordi tua, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis. Hoc tenent, inquit Deus, me primum hoc a te respicere vt voluntatem tuam praeter me nemini tradas, creatum meum tantum, exclusis alijs, amorem admittat, animam tuam solus ego possideam, excludantur alijs: intellectus tuus ita tantum intendat vt cognoscat, quanta tui gratia fecerim vt ita me solum diligere tenearis, nihil nisi Deus ipse tuam occupet voluntatem: hoc effugiat vt eo modo maxima nobis bona conueniat. *Pallium breue est, & verumque speritum parit.*

Nostrae voluntatis amor limitatus est, Pallium valde breue, vestisque quae plures nequeat operire, unde si ad vnum quis inclinetur, necessesse est ab alio se diuerat, ac prompte conatus non potest adesse: vt autem principiorum nampe Deo non deficiat, interdu ipse solus in hunc locum petit. Hinc magna illa Deo sollicitudo ait: Non habebis Deum alienum ceram. Nihil nisi sibi permittit fieri adorationem, illam sibi soli referant, & omne illud quod ipse non efficit, habuit vt quid voluntati non proprium sed vt Deum eius alienum, & sicut illi care voluit Deus possessionem rei alienae sed, proprie, adeo desiderium illi abstulit alterius quam sui praeferens: est enim Deus eius, & quia talis est, vult vt illum habeat tanquam rem propriam atque ad nullam aliam deficiat: *Videte quod ego sum. Deus. Ius & non sit alius Deus: praeter me solus ego sum. Deus humane voluntatis & extra me nullus est alius q. d. nullum alium intendere debet finem nec bonum quo moueatur eius inclinatio, pariter me solum, quia qui quid appetit voluntas dirigi debet vt tantum me abundantius possideat.*

Postquam Patriarcha Iacob Deum vidit mysterio innumum scale de caelo descendenti, cuiusque quibus illum Deum promissis demereret multa eaque magna in gratitudinem illi obtulit: *Votum vni deo nisi fuerit Dominus mecum Gen. 28. & confiteris tunc in via per quam ego ambulo, tunc mihi Dominus in Deum, cunctarumque qui delectant mihi de comas offeram tibi. Hoc singulari fuit illius votum: Erit mihi Dominus in Deum. Quid hoc o Iacob, quid Deo promittis, quale hoc votum, Erit mihi Dominus in Deum? D. Thom. cum ait: tota schola Theologorum concludit votum esse illud debere de aliquo maiori bono quam illud ad Deum quod obtingitur, quod liberum esse debet & spontaneum, ita vt possimus illud non vovere per se illi.*